

DORPSRAAD SPAARNDAM

GEKOZEN VERTEGENWOORDIGING VAN DE SPAARNDAMSE BEVOLKING

Stichting Dorpsraad Spaarndam
Ringweg 36
2064 KK Spaarndam

Spaarndam, 30 januari 2017

Aan: het college van Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Haarlemmerliede
en Spaarnwoude
Postbus 83
1160 AB Zwanenburg

Betreft: zienswijze op het Herindelingsontwerp van de gemeenten Haarlemmerliede en
Spaarnwoude en Haarlemmermeer

Geacht college,

Graag maken wij gebruik van de mogelijkheid een zienswijze in te dienen op het
Herindelingsontwerp.

Naar aanleiding van Hoofdstuk 3

Opheffing van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

De Dorpsraad ondersteunt het door de gemeenteraad van Haarlemmerliede en
Spaarnwoude (H&S) enige tijd geleden genomen besluit om het proces in gang te zetten tot
opheffing van de gemeente. De afgelopen jaren is immers gebleken dat de gemeente H&S
te klein is en onvoldoende bestuurskracht heeft het huidige en toekomstige takenpakket op
verantwoorde wijze uit te voeren. Schaalvergroting ligt dan ook voor de hand. Maar de
Dorpsraad pleit voor Spaarndam-Oost naar Haarlem.

Ongedeelde of gedeelde fusie

De Dorpsraad is het niet eens met het besluit van de gemeenteraad van Haarlemmerliede en
Spaarnwoude om tot een ongedeelde fusie met Haarlemmermeer over te gaan.

Onderzoeksbureau Berenschot heeft, na geconcludeerd te hebben dat een zelfstandig
voortbestaan niet haalbaar is, onderzocht wat de beste optie zou zijn na opheffing. Als beste
optie kwam naar voren dat de twee grootste kernen in de gemeente H&S samengevoegd
zouden moeten worden: Halfweg met Zwanenburg = Haarlemmermeer en Spaarndam-Oost
met West = Haarlem. Deze samenvoegingen zou de leefbaarheid en het
gemeenschapsgevoel en daarmee de duurzaamheid in de twee nieuw te vormen dorpen ten
goede komen, zo stelde Berenschot. Berenschot noemt dit 'herverdeling'.

Ook vanuit het oogpunt van sociaal-maatschappelijke samenhang zou het logisch zijn de
gemeente H&S over twee gemeenten te verdelen: Haarlemmermeer en Haarlem.

Daarmee wordt recht gedaan aan de sociaal-maatschappelijke samenhang die bestaat
tussen beide dubbeldorp-delen in deze twee dorpen.

In het fusieproces wordt dit door beide gemeenten nu ook als voordeel genoemd. Om die reden zou het ook voor de hand liggen Spaarndam-Oost en directe omgeving aan Haarlem toe te voegen, zodat beide dorpsdelen van Spaarndam onder het bestuurlijk dak van één gemeente worden gebracht, te weten Haarlem. Berenschot noemt ook als argument dat 'herverdeling' gunstig kan zijn voor het groen.

Waarom wordt hier niet exact aangegeven welke motivatie van doorslaggevend belang is/was voor ongedeeld fuseren, buiten de in de derde alinea genoemde beoogde effecten (pagina's 9 en 10) ?

Het enige dat we van een raadslid vernomen hebben is dat de Raad 'niet voor de optimale keuze van splitsing heeft gekozen omdat Amsterdam een grote grondbezitter in de Houtrakpolder is. Als de grootste kernen worden ingedeeld bij andere gemeenten, verwacht de gemeenteraad dat Amsterdam met een grenscorrectie komt waarmee de Houtrakpolder niet meer bij Haarlem of Haarlemmermeer behoort. Dit is de reden voor onze keuze voor een fusie zonder splitsing'.

Ons inziens is dit zeer betrekkelijk, want als Amsterdam en het Rijk vinden dat er een haven moet komen, komt die er. Volgens het College van H&S is ook voor ongedeeld fuseren gekozen 'omdat iedereen gelijke kansen moet krijgen'.

Het steeds naar voren brengen door de Dorpsraad dat splitsing het meest aansluit bij de natuurlijke oriëntatie van Spaarndam en Halfweg heeft voor Spaarndam tot niets geleid. Voor de Dorpsraad is de "Herverdeling", zoals aanbevolen door Berenschot, de meest gewenste oplossing.

Het afvallen van Haarlem als kandidaat fusie-partner heeft ons verbaasd. De Dorpsraad verwachtte in hoofdstuk 3 toch wel iets te lezen over de beweegredenen om Haarlem, voor Spaarndam toch een belangrijke kandidaat, niet meer mee te laten doen. Dit zien wij als een omissie. Zeker omdat de Dorpsraad al van meet af aan vóór eenwording van het dorp pleit, dus Spaarndam-Oost naar Haarlem.

Al eerder bestond er binnen de gemeente een zekere voorkeur voor Haarlemmermeer en voor Velsen. Er moest dus nog een keuze gemaakt worden tussen Amsterdam en Haarlem. Dat de gemeenteraad maar met drie fusie-partners de verdiepingsgesprekken wenste aan te gaan is een merkwaardige besluit. De motivatie daarvoor ontbreekt. Waarom nog maar met drie?

Aan de politieke partijen gevraagd naar motivatie voor gemaakte keuze, heeft binnen Spaarndam wel de nodige scepsis opgeleverd. Met name t.a.v. het beschermen van de groene buffer door Amsterdam. Nu zegt Amsterdam dat dit nodig is voor recreatie van haar inwoners; op de achtergrond is er de dreiging in de toekomst het gebied nodig te hebben voor havenactiviteiten.

Met het wegvallen van Haarlem en daarmee de mogelijkheid van samenvoeging van Spaarndam-Oost bij West is de geest van kernwaarde 4: 'Het actief bevorderen van de bestaande gemeenschapszin en het gemeenschapsgevoel in de dorpen' voor Spaarndam niet meer aan de orde. De mogelijkheid voor Spaarndam om als één dorp binnen de grens van één gemeente te komen wordt nu geblokkeerd. Van Haarlem kon toch niet verwacht worden Spaarndam-West op te geven bij een herindelingsprocedure die in een andere gemeente plaats vindt.

Waarborgen van de Groene Buffer

Het beschermen en waarborgen van de groene buffer wordt in het proces als één van de kernwaarden genoemd. De bevolking hecht daaraan grote waarde en dat is terecht. De bescherming van deze kernwaarde hoeft echter niet door één gemeente te worden gerealiseerd. Dat kan - zoals al tientallen jaren gebeurt - ook door meerdere gemeenten gezamenlijk in het Recreatieschap Spaarnwoude en met steun van de provincie en het Rijk. De natuur is immers gemeentegrens overschrijdend.

Verdeling van het grondgebied over twee gemeenten betekent derhalve helemaal niet dat de groene buffer meer of minder gevaar loopt. De dreiging van de uitbreiding van de Amsterdamse haven wordt, zoals eerder gezegd, gebruikt als één van de belangrijkste argumenten voor het vasthouden aan ongedeelde fusieren. Dus geen afsplitsing van Spaarndam-Oost. Maar het gebied blijft alleen ongedeelde als Amsterdam geen gebruik maakt van haar juridische mogelijkheden in deze herindelingsprocedure. En dat is natuurlijk volstrekt onzeker. Tevens blijkt uit ontwikkelingen als Wheelplanet en SpaarneBuiten dat de gemeente H&S zich niet veel gelegen laat liggen over het intact houden van de groene buffer.

Naar aanleiding van Hoofdstuk 4

Conflicterende belangen nieuwe gemeente Haarlemmermeer

In het Herindelingsontwerp wordt in het toekomstperspectief op de nieuwe gemeente sterk de nadruk gelegd op de belangen economie, bedrijvigheid, wonen, infrastructuur en daarnaast op groen en recreatie. In het stuk wordt zelfs over de nieuwe gemeente gesproken als de economische motor van Nederland. Dat is ook de praktijk van de afgelopen decennia geweest in de oude gemeente Haarlemmermeer. De nieuwe gemeente staat straks voor het behartigen van in grote mate conflicterende belangen en de kans is niet ondenkbaar dat dat op den duur ten koste gaat van de groene buffer. In de oude gemeente Haarlemmermeer is er immers ook steeds minder groen overgebleven. De gemeente is voor een groot deel volgebouwd met woonwijken en bedrijfsterreinen, alsmede met infrastructuur. Daarnaast uiteraard nog de alsmaar doorgroeiende Luchthaven Schiphol, wat op gespannen voet staat met ons dorp. De Groene Buffer is naar het oordeel van de Dorpsraad niet zonder meer in goede handen bij deze economische motor.

Groene Buffer/Recreatieschap

Ten aanzien van de financiering van het recreatieschap Spaarnwoude is al sinds vele jaren vastgesteld dat het onderhoud niet goed is of niet goed kon worden gepleegd. De afgelopen jaren heeft het Schap haar budget voor onderhoud gedecimeerd en daarmee de instandhouding van de infrastructuur op langere termijn in gevaar gebracht. Overname van taken door de gemeente is niet aan de orde. Vele agrariërs in het gebied hebben het moeilijk om hun bedrijf in stand te houden. Onderhoud van onderdelen van het recreatiegebied zou plaats kunnen vinden door agrariërs. Zij hebben veel kennis van landschap en het beheer. Ook op educatief gebied kunnen zij van groot belang zijn bij de opvoeding van stadskinderen. Hier ligt mogelijk een taak voor de gemeente.

Sociaal Domein

Het sociale domein is nog steeds in ontwikkeling en veranderingen vinden nog regelmatig plaats. Uitgangspunt is geworden dat de burger voor zichzelf zorgt. Waar het hem/haar niet lukt kan er een beroep gedaan worden op de gemeente, die verplicht is hen van dienst te zijn. Maar dan niet "aanbod"-gericht maar "vraag"-gericht. In overleg wordt geprobeerd tot een oplossing te komen.

De vermelde tekst in het ontwerp is onvoldoende duidelijk.

Door de verschillende werkwijzen tussen Haarlem en Haarlemmermeer binnen het sociale domein kan ongelijkheid ontstaan tussen de gemeenschappen. Dit is één van de terreinen waarop een andere aanpak tot ongelijkheid tussen twee helften van één dorp kunnen ontstaan.

Naar aanleiding van Hoofdstuk 5

Verschillende criteria:

Het maatschappelijk draagvlak is één van de herindelingscriteria van het ministerie van BZK. Bij de provincie Noord-Holland is een van de criteria dat na herindeling een bestuurlijke eenheid ontstaat die een sterke samenhang heeft.

Draagvlak

In het voorliggende Herindelingsontwerp nieuwe gemeente Haarlemmermeer wordt onvoldoende beargumenteerd of het ontwerp aan die criteria tegemoet komt. Er wordt immers met geen woord gerept over de discussie en wens in Spaarndam-Oost om met West in de gemeente Haarlem te worden verenigd. De Dorpsraad heeft diverse malen ingesproken in de gemeenteraad van H&S en hiervoor een pleidooi gehouden. Bovendien is er in de media veel aandacht aan besteed. Door dit nu niet in het ontwerp te vermelden, vertoont het stuk een grote omissie en geeft een eenzijdig beeld. Hierdoor worden ook de provincie en het Rijk onvoldoende geïnformeerd, zodat voor deze criteria geen goede bestuurlijke afweging kan worden gemaakt.

In uw 'logboek' noemt u wel de enquête die u zelf gehouden hebt. We lezen dat het aantal reacties 317 was. Dit staat in schril contrast met de respons op de peiling van de Dorpsraad, namelijk totaal 663, waarvan 504 uit Spaarndam-Oost. Bijzonder dat dit geen enkele aandacht krijgt.

Wat ook geen aandacht krijgt is dat de Dorpsraad vanaf het begin van uw discussie over wel/niet opheffen van uw gemeente en wat daarna zou gebeuren, heeft gepleit voor splitsing. Ook daar vinden we niets van terug in uw ontwerp.

De Dorpsraad vertegenwoordigt met haar standpunt de stem van de meerderheid van de Spaarndammers, dus ook die van Spaarndam-Oost. Dit blijkt uit het volgende:

Op 21 november 2013 is met een neutrale gespreksleider een eerste debatavond georganiseerd door de Dorpsraad, waar burgemeester Heiliegers toelicht waarom de gemeente zich wil opheffen. Uit een peiling die die avond gedaan is blijkt o.a. dat bij doorgaan van een fusie iedereen (= 100 aanwezigen) vóór Spaarndam één dorp is en de meerderheid kiest voor aansluiting bij Haarlem; van de 100 aanwezigen (bijna allemaal uit Oost) kiezen 15 voor een andere gemeente.

In mei 2016 heeft de Dorpsraad een peiling gehouden onder de inwoners van Spaarndam. De uitkomsten van de peiling zijn: 47% respons; 263 responsen uit Spaarndam-Oost wil naar Haarlem; 197 niet en 44 weet het niet. De meerderheid kiest dus voor aansluiting bij Haarlem. De suggestie van enkele raadsleden van Haarlemmerliede & Spaarnwoude om Spaarndam-West aan te laten sluiten bij Haarlemmermeer om zo één dorp te krijgen is geen optie, omdat 150 van de 159 respondenten 'ja' zegt voor aansluiting als één dorp bij Haarlem. Zie bijlage.

We hebben sterk de indruk dat de gemeente het moeilijk vindt beide uitkomsten serieus te nemen, mede gezien de kritiek die raadsleden er op hebben.

Interne samenhang, dorps- en kernenbeleid (cultuurhistorische binding)

In het Herindelingsontwerp wordt diverse malen de eeuwenoude cultuurhistorische binding tussen H&S en Haarlemmermeer naar voren gebracht als argument voor fusie met laatstgenoemde gemeente. Dit is gewoon onjuist. Haarlemmermeer is eeuwenlang water geweest en toen bestonden de dorpen in H&S reeds. Deze dorpen waren vooral op Haarlem gericht en Halfweg op zowel Amsterdam als Haarlem. Spaarndam-Oost bestaat nog niet zo lang. In september 1966 zijn de eerste woningen in o.a. de Dr Nijestraat in gebruik genomen en het dorpscentrum in november 1978 (overigens voor de helft betaald door Haarlem). Het Gemeenlandshuis van Rijnland in Spaarndam heeft niets met Haarlemmermeer te maken, maar alles met Rijnland. Dit dorpsdeel van Oost behoort samen met West tot het in 1971 officieel aangewezen beschermd dorpsgezicht.

Ook dit geeft aan dat beide dorpsdelen een geheel vormen en beter onder één gemeentelijk dak kunnen worden gebracht (Haarlem). Het is een unieke kans de twee dorpsdelen nu samen te voegen.

Er wordt wel beweerd dat in Oost vooral import woont. Maar dat is niet zo. Er lopen vele familiebanden van West naar Oost en andersom. Spaarndam-Oost is gebouwd voor kinderen van mensen uit West (dat is ook te zien aan diverse familienamen) en voor de dorpen Haarlemmerliede, Spaarnwoude, Penningsveer en het voormalige Ruigoord. In deze dorpen kon niet of nauwelijks worden gebouwd en Ruigoord moest worden ontruimd.

Er zijn nog andere bindingen tussen de twee helften Spaarndam: de sportaccommodaties liggen in Oost, de Speeltuin in West, het Dorpscentrum ligt in Oost, Sint Nicolaas wordt in West ontvangen en welkom geheten door de burgemeester van H&S, het dorpsfeest vindt plaats in West en in Oost, de aubade op Koningsdag wordt in West gehouden in aanwezigheid van beide burgemeesters, enz. M.a.w. het sociale en culturele leven is ook door beide helften verweven. Familieverbanden en de verbanden van sociale en culturele aard zijn een reden voor samenvoeging van beide dorpsdelen onder het bestuurlijk dak van één gemeente: Haarlem.

Bij de woorden vooraf van het Herindelingsontwerp staat bij de aanleiding o.a. "beschermen van de groene ruimte tussen Haarlem en Amsterdam".

Waarom zou Haarlem een minder "natuurlijke" partner zijn dan Haarlemmermeer? Historisch en cultureel is die er met Haarlem al veel langer.

Een gesplitst dorp heeft te maken met twee gemeenten. Dat maakt het bestuurlijk complex, met nadelige gevolgen voor bewoners. De Dorpsraad is werkzaam voor twee helften van het dorp en heeft dus met twee gemeenten te maken voor het opkomen van de belangen van de inwoners van beide dorpsdelen. Daarbij stuit de Dorpsraad vaak op gebrek aan goede afstemming tussen beide gemeenten. Voorbeelden hiervan zijn onder andere: wordt voorziening A betaald door de ene gemeente of betaalt de andere gemeente mee?

De toepassing van de WMO: iedere gemeente mag binnen bepaalde grenzen eigen beleid voeren. Dat geeft naast verwarring ook scheve ogen. Inzet van handhavers vanuit twee gemeentes: afstemming en samenwerking is lastig.

Daar komt bij dat de gemeente Haarlemmermeer op het gebied van

Samenwerkingsverbanden zo'n tien andere heeft dan Haarlemmerliede, o.a. op het gebied van leerplicht, passend onderwijs, omgevingsdienst, de genoemde WMO, zorgkantoor, overig sociaal domein, aangepaste arbeid (Paswerk).

Dat is niet bevorderlijk voor de gemeenschapszin.

Werkzaamheden en beleid met betrekking tot Verkeer op elkaar afstemmen blijkt in de praktijk heel lastig. De ene gemeente wil een hogere verkeerscapaciteit op de dijk, terwijl de andere juist een lagere verkeerscapaciteit op diezelfde dijk nastreeft enz.

In Spaarndam-West is veel last van verkeer, zonder de "bestemming" Spaarndam zelf, die van de Spaarndammerdijk gebruik maken. De enige doorgaande weg in het dorp. Het is veelal doorgaand woon-werkverkeer in de richting Schiphol en/of havengebied Amsterdam.

Daarbovenop komt dan nog het verkeer door toenemende recreatieve activiteiten. Daaraan dient toch werkelijk een grens te worden gesteld. In de stille uren gebruikt zwaar vracht- en werkverkeer deze mogelijkheid ook nog eens als sluiproute. Veel te zwaar voor een oorspronkelijk middeleeuwse dijk.

Haarlem subsidieert mede al sinds jaar en dag het Dorpscentrum dat in Oost ligt en de Spaarndamse verenigingen, ongeacht of zij hun standplaats in Oost of West hebben.

Daarmee toont deze gemeente haar betrokkenheid bij onze dorpsgemeenschap. Dat kan en mag u niet zijn ontgaan. Voor middelbare scholen, ziekenhuizen, zorgcentra, uitgaansleven, cultuur en andere voorzieningen heeft Spaarndam-Oost al een natuurlijke oriëntatie op Haarlem.

Onze dorpsgemeenschap is sociaal-maatschappelijk al eeuwen geheel verbonden met Haarlem en daaraan moet naar de mening van de Dorpsraad ook bestuurlijk recht worden gedaan.

Proces

In het Herindelingsontwerp wordt het doorlopen proces op zichzelf - vanuit juridisch oogpunt - correct weergegeven. Zo'n proces dient echter een inhoudelijk doel. Het is inhoudelijk gezien onvoldragen. Alleen de voordelen van de voorgestelde ongedeelde fusie worden breed uitgemeten.

Eventuele negatieve aspecten van deze variant worden niet genoemd. Zoals hiervoor opgemerkt, wordt de discussie in Spaarndam geheel weggelaten. Het stuk is één doelredenering gericht op een fusie met Haarlemmermeer en daarmee wordt het proces inhoudelijk niet goed weergegeven. Het Herindelingsontwerp staat een zorgvuldige afweging tussen alle voor- en nadelen in de weg en dat is vanuit democratisch oogpunt kwalijk. De bestuurlijke organen die de uiteindelijke beslissing moeten nemen, moeten immers beschikken over alle relevante feiten en argumenten om tot een zo goed mogelijke beslissing te kunnen komen.

Onze conclusie

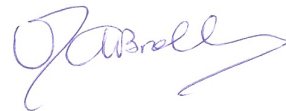
Wij respecteren uw keuze voor Haarlemmermeer, maar wij pleiten als Dorpsraad namens de inwoners (zie de peiling) ervoor om Spaarndam-Oost samen te voegen met Spaarndam-West bij de Gemeente Haarlem.

De Dorpsraad denkt niet dat er veel aan de plannen van Haarlemmerliede & Spaarnwoude en Haarlemmermeer om te gaan fuseren gewijzigd hoeft te worden. De noodzaak van fusie is onweerlegbaar. Maar dat staat een grenscorrectie, waarbij Spaarndam-Oost naar Haarlem gaat, niet in de weg. Er blijft voor Haarlemmermeer een prachtige fusiepartner over met een krachtig dorp Halfweg-Zwanenburg, enkele idyllische minidorpen, Sugar City en een flinke groene buffer. De slogan Natuurlijk Verbonden blijft gelden. De nieuw te vormen gemeente wordt er mooier en sterker door. Een grenscorrectie kost mogelijk tijd, maar die hebben we voor zo'n belangrijke beslissing graag over.

Met vriendelijke groet,
Namens de Dorpsraad Spaarndam

Leendert Borstlap, duo voorzitter

Marry Brokking, duo voorzitter

Cc: - leden van de gemeenteraad van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude
- Provincie
- Gemeente Haarlem

Bijlagen:

- Verslag debatavond november 2013
- Peiling juni 2016